శ్రీరస్తు.

నానారాజన్యచరిత్రము.

ఇది

మచిలీపట్టణస్థ నోబిల్ కళాశాలాంధ్రోపాధ్యాయులును,
చంద్రకాంత, జపానీయము, మార్కండేయవిలాసము,
వాసంతిక, ప్రియదర్శిక, కృష్ణరాయల కొండవీటివిజయము
మున్నగు గ్రంథములకు కర్తలును

నగు

శ్రీరామ్ వీరబ్రహ్మము గారిచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ వేంకటగిరి సంస్థానాధీశ్వరు లగు
శ్రీ రాజా వెలుగోటి గోవిందకృష్ణయాచేంద్ర బహాదరువారి
యంకితముగఁ

ప్రకటింపఁబడియె.

1918.

Copy right reserved.] [PRICE Rs. 3

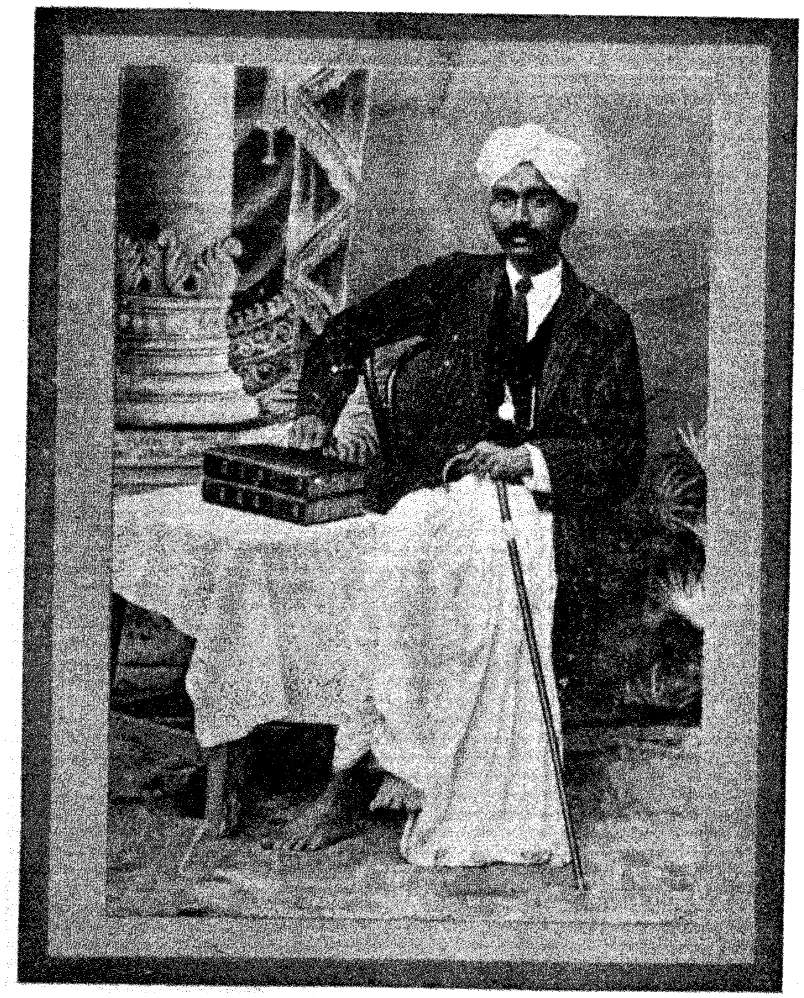

గ్రంథకర్త:
శ్రీరామ్ వీరబ్రహ్మము, మచిలీపట్నము.

Nana Rajanya Charitramu

Dedicated

Most Respectfully

To

SRI SRI SRI RAJAH VELUGOTI
GOVINDA KRISHNA YACHENDRA
BAHADAR GARU
RAJAH OF VENKATAGIRI

With Kind Permission

BY

THE AUTHOR.

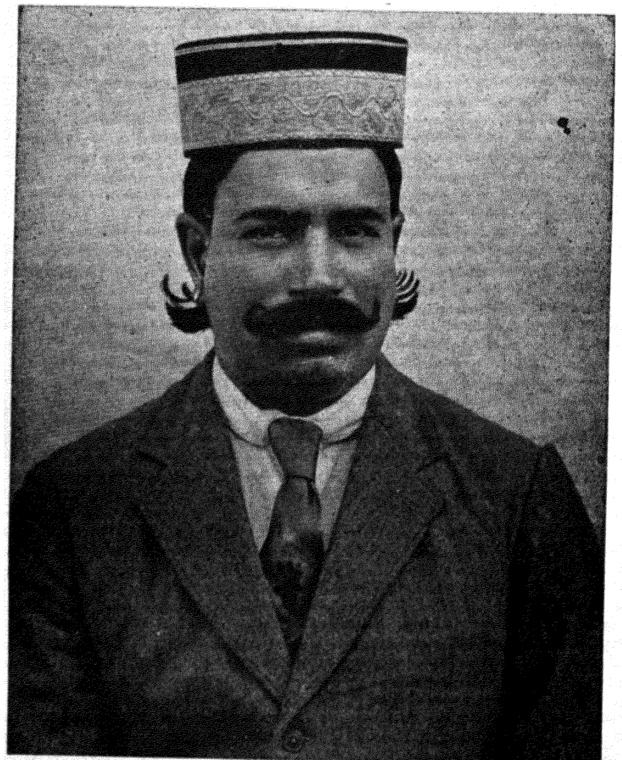

శ్రీరాజా సీతారామచంద్రశ్రీరంగభూపాల భాలేరాయనింగారు,
పెదపవని.

శ్రీరస్తు.

ముత్యాలపాటి సంస్థానము.

(నెల్లూరు జిల్లా)

సీ॥ సహజసంప్రీతి వ♦సంతోత్సవంబుల
గాన విద్వాంసుల ♦ గౌరవించు
సంతతాగత బుధ♦సంతతి నాదరా
యత్తచిత్తంబుతో ♦ నాదరించు
నైశ్వర్యయుతుఁడయ్యు ♦ నాడంబరము లేక
పరిచయులను గన్నఁ ♦ బలుకరించు
భాషాభిమానుఁడై ♦ పలుమాఱు నభిరతి
దేశీయసభల కే♦తెంచుచుండు

ఆ॥ వె॥ నట్టిసుగుణధనుఁడు ♦ హైదరాబాదు న
వాబువారిదయకుఁ ♦ బాత్రులగుచుఁ
బూర్వు లంది యున్న ♦ ముత్యాలపాటి జ
మీని యేలుచుండు ♦ ధీనుతుండు.

నెల్లూరు మండలమునందు గొప్ప సంస్థానమని చెప్పఁదగినది వేంకటగిరి సంస్థానముదప్ప మఱియొకటిలేదు. అయినను బురాతనపు జమీలలో నొకటియగుటచే నీముత్యాలపాటి జమీనిగుఱించి యించుక వివరింపవలసియున్నది.

వీరితరములో నాలవవారగు ధర్మభూపాల భాలేరాయనింగారు, జుల్ఫికారుఖాన్ దక్షిణహిందూస్థానమందలి కల్లోలముల నడచుటకు

వచ్చినపుడు వాని సైన్యములో దండనాయకుఁడుగ నుండినట్లు స్థానికచరిత్రాదులవలనఁ దెలియుచున్నది. కావున నీవంశజుల పాలనారంభము రమారమి పదునాఱవ శతాబ్దమునందై యుండవచ్చును.

ఈ జుల్ఫికారుఖాన్ ఔరంగజేబ్ పాదుషాగారి సైన్యాధీశుఁడుగనుండి పాదుషాగారి రాజ్యావసానకాలమున నాతని ద్వితీయ పుత్రుఁడగు అజీమునకు సాహాయకుఁడై పాదుషామీఁదికి దాడివెడలెను. కాబుల్ దేశములోనున్న పాదుషాప్రథమపుత్రుఁడగు ముఅజ్జమ్ అనునతఁడువిని సైన్యముతో వచ్చి రాజపుత్రుల సాహాయమున సోదరుఁడైన అజీమును వధించి జయమందెను. తరువాత నితఁడు జుల్ఫికార్ ఖానుని వశపఱచుకొని వానిసాహాయమున హైదరాబాదునకు దండయాత్రవెడలెను. అచ్చట పాదుషా తృతీయపుత్రుఁడును దనసోదరుఁడును నైన కాంబక్షునుగూడ సంహరించి బహదర్షా అను నామముతో ముఅజ్జం పాదుషాయయ్యెను. ఈ సందర్భములోనే జుల్ఫికార్ ఖాన్ హైదరాబాదునకును మఱికొన్ని కల్లోలములనడుచుటకై యార్కాడునకును వచ్చెను. ఇతఁడు పాదుషా మనుమఁడగు ఫరుఖ్సియర్ వలన 1713 సంవత్సరప్రాంతమునఁ జంపఁబడెను. కావున నీతని సమకాలీనుఁడీ వంశములోని నాలవపురుషుఁడగుటచే నంతకుఁ బూర్వమే వీరేర్పడియుందురు.

వీరిమూల పురుషుఁడయిన చిట్నని నర్సారాయునింగారు హైదరాబాదు రాజ్యములోనున్న ఆమలూరుగూడెమను గ్రామమును స్వాధీనపఱచుకొని నవాబునకు సామంతుఁడుగా నుండెను. వీనియనంతరమున వీరికుమారులగు లక్ష్మీకాంతరాయునింగారు ధైర్యస్థైర్యములు గలవారగుటయేగాక నవాబుగారి మన్ననలకుఁ బాత్రుఁడగుటచేఁ గూడ నెక్కుడు ప్రఖ్యాతికి వచ్చెను.

ఆకాలములో వెలిగందుల హనుమకొండ తాలూకాల జహాగీరుదార్లు గ్రమముగాఁ గప్పములఁ జెల్లింపక తిరుగఁబడుటచే నాయల్లరుల నడచుటకై హైదరాబాదునుండి కొంత సైన్యముతో పాదుషాగారి యుత్తరువువలన మన లక్ష్మీకాంతరాయనింగారు బైలుదేరి కలహకారులఁ జెఱబట్టి నవాబువారి సముఖమునకుఁ జేర్చఁగా నవాబు సంతోషించి వారిదోర్బలమును శ్లాఘించుచు స్వాధీనమైన యావెలిగందుల, హనుమకొండ తాలూకాలను వీరికే యొసఁగి 'భూపాల భాలేరావ్' అను బిరుదముతో వారిని గౌరవించి పంపిరి. 'అప్పారావు' అను బిరుదమును నూజవీటిప్రభువులు దరతరములనుండియుఁ దమ నామాంతములఁ జేర్చుకొనుచున్నట్లు వీరును నీ 'భూపాలభాలేరావ్' అను బిరుదమును దమ నామాంతముల నాఁటినుండి నేఁటివఱకును జేర్చుకొనుచుండిరి.

వీరికుమారుఁడు నరసింగభూపాలభాలేరావు తనతండ్రియనంతరంబున హైదరాబాదునకుఁబోయి నవాబుగారి దర్శనముజేసి పూర్వోక్తములైన తాలూకాలకు ఇనాయతునామాఖిల్లత్ అనుసన్నదును సంపాదించుకొని తమజీవితకాలమంతయు సుఖముగాఁగాలమును గడపెను.

తరువాత వీరికుమారుఁడగు ధర్మభూపాలభాలేరాయనింగారు తండ్రితోఁ గలహించి హైదరాబాదునకుఁబోయి యచ్చటివారి నాశ్రయించి పాదుషాగారి యనుగ్రహముచే గండికోటతాలూకాను జహగీరుగా సంపాదించి యచ్చటనే కొన్నిదినములుండి తరువాత జుల్ఫికారుఖానుతో నార్కాటు సుబాకు రావలసివచ్చుటచే గండికోటజహగీరుకుబదులుగాఁ జిత్తూరు, చంద్రగిరితాలూకాలను దీసికొని యచ్చట నవాబువారిపక్షమున ఫౌంజుదారుఁడుగ నుండెను. అయిన నీతాలూకాలైనను స్థిరముగానిల్చినవికావు. పిమ్మట రావూరును నటుపిమ్మట 'కలవాయి, కుల్లూరు' తాలూకాలనుబొంది జగడములులేకుండఁ గొంతకాలముండిరి. ఇంతలో సర్వేపల్లి, కమ్మం, ఉదయగిరి తాలూకాలలోని దేశాయిదేశపాండియాలు హైదరాబాదునకువచ్చి నవాబుగారితోఁ దమతాలూకాలలోఁ గల్లోలము లెక్కుడుగా నుండుటను మనవి చేయఁగా నవాబుగారు మన ధర్మభూపాలభాలేరాయనింగారిని బిలిపించి

'సర్వేపల్లి మున్నగు తాలూకాలకు దేశముఖిమిరాశి యిప్పించెదము. కల్లోలములను నడచిరావలసిన'దని యుత్తరవుచేసిరి. వీరు తమకుమారుఁడైన వెంకటకృష్ణభూపాలభాలేరాయనింగారిని, జూపల్లి అప్పారాయుఁడను నొకసర్దారును సాహాయ్యముగానిచ్చి పంపించిరి. వీ రిరువురును బైతాలూకాలకుఁ బ్రవేశించి పాలెగాండ్లజగడములను నివారించుటకై యెక్కుడు శౌర్యధైర్యములనుజూపి తుదకు విజయులై హైదరాబాదునకువెళ్లి నవాబునకు వివరించిరి. ఈవార్తవిని సంతసించి వీరికి ఉదయగిరి, చుండి, కయితేపల్లి, కందుకూరు, గుడ్లూరు, కమ్మం, దూపాడు, మురుగోడు, కారెంపూడి, గురిజాల, మాచెర్ల, మారెళ్ల, పొదిలె, కొచ్చెర్లకోట, దర్శి, పెళ్లూరు, ఆరికట్ల, చీమకుర్తి, అద్దంకి, అమ్మనబ్రోలు అను నిరువదితాలూకాలకు జెలూసు 44 రంజాన్ 1వ తేదీని హైదరాబాదునవాబుగారి దివాన్ షఫీఖాన్ గారివల్ల దేశముఖఫర్మానాను సంపాదించి సుఖముగానుండిరి. ఇంతలో వీరితండ్రిగారగు ధర్మభూపాలభాలేరాయనింగారు స్వర్గస్థులైరి. కావునఁ దండ్రిగారిపేర నున్న కుల్లూరు, కలువాయి గ్రామాదులకును సన్నదునొసఁగవలెనని విన్నపమును బంపుకొనిరిగాని వీనిని సాదల్ మజితుఖాన్ అనేవానికిచ్చి, యిందులకు బదులు పామూరుతాలూకాలోఁ జేరిన కొమ్మి, చోడవరం, గానుగపెంట, తెల్లపాడు, దూబగుంట, పార్లపల్లె, మల్లవరప్పాడు, భీమవరప్పాడు అను నెనిమిది గ్రామములను దనుపరి ముత్యాలపాడు, సత్యవోలు, చినపవని యను మూఁడుగ్రామములను జమీగా నొసఁగి జులూసు 44-21 వ తేదీని ముస్తఫాసాయిబ్ ఫౌంజుదారుద్వారా సన్నదును బంపియుండిరి. ఇట్లు తమసద్గుణసంపత్తిని, శౌర్యసాహసములను బ్రదర్శించి నవాబుగారి దయకుఁ బాత్రులై వర్ధమానులగుచుండిరి.

వీరికి సంతానములేనందున సన్నిహితబంధువగు రామచంద్రభూపాలభాలేరాయనింగారిని పెంచుకొనిరి. వీరికిని బైనఁబేర్కొన్న తాలూకాలకు నెల్లూరుఫౌంజుదారయిన అబ్దుల్ ఖాజాఖాన్ ద్వారా సన్నదులు వచ్చియుండెను.

వీరి యనంతరమున వీరిసోదరుఁడు వెంకట్రామభూపాలభాలేరాయనింగారును దరువాత వీరి ప్రథమపుత్రుఁడగు నరసింగభూపాలభాలేరాయనింగారును జమీ కధిపతులైరి. వీరికాలములోనే పైనఁ జెప్పఁబడిన దూబగుంట, మల్లవరప్పాడు, చోడవరము మున్నగు నెనిమిది గ్రామములను గాళహస్తిజమీందారులగు దామెర కుమార వెంకటప్పనాయనింగా రాక్రమించుకొని పామూరుతాలూకాలోఁ జేర్చుకొనిరి.

ఈ నరసింగభూపాలభాలేరాయనింగారికి ముగ్గురు కుమారులు గలరు. వారు బాలురైనందునఁ బైవారిసోదరుఁడగు వెంకటకృష్ణభూపాలభాలేరాయనింగారు వ్యవహారములఁ జూచుచుండిరి. వీరికాలములోఁ గందుకూరుతాలూకాయందు విశేషమైనబందిపోటుదారులు చెలరేఁగుటచే వారి నడచుటకై ఫౌంజుదారయిన అహమ్మద్ ఖాన్ ద్వారా కొంత సిబ్బంది రాఁగా వీరాసిబ్బందితోను మఱికొందఱితోను వెళ్ళి బందిపోటుదారులఁ బాఱఁద్రోలిరి.

వీరి యనంతరమున వీరియన్నకుమారులు ముగ్గురిలోను బెద్దవారగు వెంకట్రామభూపాలభాలేరాయనింగారికి నెల్లూరు ఫౌంజుదారు మధ్వపతి శేషగిరిరావుగారిద్వారా సన్నదులు మామూలుప్రకారము వచ్చియుండెను గాని వీరు స్వల్పకాలములోనే యనపత్యులై గతించుటచే వీరిభార్య చెల్లమ్మగారు దత్తుగాఁదీసికొనియున్న రామచంద్రభూపాలభాలేరాయనింగారు బాలుఁడగుటచేఁ గృష్ణాజిల్లాలోని యేలూరు జమీందారులగు వేంకటనరసింహాప్పారావుగారు వ్యవహారములఁ జూచుచుండిరి. వీరికాలములోనే కలెక్టరుగారిద్వారా 'రాజా' అను బిరుదము వచ్చియుండెను. వీరు 1890 సంవత్సరములోఁ గాలముచేసిరి.

వీరి కైదుగురుపుత్రులు, నల్వురు పుత్రికలు గలరు. వీరిలోఁ బ్రథమపుత్రికయగు సూరమ్మగారిని నర్సారావుపేట జమీందారులగు మల్రాజు కొండల్రాజుగారికిచ్చి వివాహముచేసిరి. ఆమె గతించుటచే మఱల వారికే తృతీయపుత్రికయగు శ్రీ వెంకయమ్మారావుగారి నిచ్చి వివాహముచేసిరి. వీరి దత్తపుత్రుఁడే ప్రస్తుత శ్రీరాజా మల్రాజు వేంక

ట నరసింహారావు బహద్దరుగారు. ప్రథమపుత్రికయైన సూరమ్మగారి కుమారీరత్నమగు శ్రీ కనకయమ్మారావుగారే కపిలేశ్వరపురపుజమీం దారులగు శ్రీరాజా వేంకటరంగయ్యప్పారావుగారి జనని.

ఇంక ద్వితీయపుత్రికయైన లక్ష్మీనరసమ్మగారు గుంటూరుమండలములోని యుల్లిపాలెము జమీందారులగు సూరానేని వేంకట్రామారాయనింగారి కొసంగఁబడిరి. వీరి ప్రథమపుత్రుఁడగు శ్రీరాజా సూరానేని వేంకటనృసింహారావుబహదరుగారు ప్రస్తుతముల్లిపాలెపు జమీందారులు. తృతీయపుత్రికయగు శ్రీవరదయ్యమ్మారావుగారు కాళహస్తి జమీందారులగు శ్రీరాజా గంగాధరరామారాయనింగారిని బరిణయమైరి.

ఐదుగురుకుమారులలోను ప్రథములగు శ్రీరాజా వేంకటనరసింహభూపాలభాలేరాయనింగారికి మన ఇంగ్లీషు దొరతనమువారు మామూలు సన్నదులనిచ్చి జమీందారుగా నంగీకరించియుండిరి. వీరి తరువాత నైదవవారగు శ్రీరాజా శ్రీరంగభూపాలభాలేరాయనింగారు వ్యవహారభారమును వహించి 1911 మార్చి 9 వ తేదిని గతించుటచే రెండవవారయిన శ్రీరాజా వెంకటకృష్ణభూపాలభాలేరాయనింగారి కుమారరత్నమగు శ్రీరాజా సీతారామచంద్ర శ్రీరంగభూపాలభాలేరాయనింగారు జమీందారులై 1911 అక్టోబరు 3 వ తేదీని జమీపాలనభారమును వహించిరి. వీరే ప్రస్తుత ముత్యాలపాటి జమీందారులు. వీరి స్వస్థానము పెదపవని యగుటచేఁ బెదపవనిజమీందారు లనియు వ్యవహరింపఁబడుదురు.

వీరికి పూర్వమునుండియు నున్న ముత్యాలపాడు, సత్యవోలు, చినపవని, దేశముఖియీనాము లేగాక వీరితండ్రిగారికాలములోఁ జుండి జమీందారులనుండి కలవల్ల, సీతారామపురమను గ్రామములను గాళహస్తిజమీందారులనుండి కొమ్మి, చోడవరము, గానుగపెంట, మల్లవరప్పాడు గ్రామములను మఱికొండఱినుండి యమ్మవారిపాలెము మున్నగు గ్రామాదులను విక్రయములోఁ దీసికొనిరి.

వీరు సంగీతవిద్యాప్రియు లగుటచేఁ బ్రతిసంవత్సరమును జైత్రమాసమున వసంతోత్సవమును జరుపుచుఁ బెక్కు గానసభలను గావింపఁజేసి సంగీతవిద్వాంసులను సత్కరింపుచుందురు. ఆదినంబులలోఁ బండితబృందమునుగూడ మిగుల గౌరవింపుచుందురు. వీరి యౌదార్యమును సుగుణసంపత్తియు నాశ్రితుల కానందదాయకముగ నుండును.

ఇట్టి ధనాఢ్యులు భాషామతల్లి కెంతయో యుపకారమును గావింపుచున్నారు. ఇంకను గావింపవలసియున్నారు.

వీరు ప్రస్తుతమున జరుగుచున్న యూరోపా మహాసంగ్రామమున కుచితముగ నేనూఱు రూప్యములను, ఋణముగ రెండువేలరూప్యములను నొసంగి యుండిరి.

శ్రీరాజా సీతారామచంద్రశ్రీరంగభూపాలభాలేరావుగారు కిర్లంపూడి జమీందారులయిన శ్రీరాజా ఇనుగంటి వెంకట రాజగోపాల బుచ్చితమ్మయ్యగారి కుమారీరత్నమును బరిణయమై యామెవలన నొక పుత్రికను నొకపుత్రునిగాంచి సుఖముగా నుండిరి. వీరికిఁ బరమేశ్వరుఁ డాయురారోగ్యంబులఁ గూర్చుఁ గాత.